Št. 40. V Gorici, v četvrtek 3. oktobra 1872. II. tečaj.

„Soča“ izhaja vsak četvrtek in velja s pošto prejemana ali v Gorici na dom pošiljana za *družabnike* polit. društva „Soča“:

Vse leto . . . . . f. 4.—
Pol leta . . . . . „ 2.—
Četrt leta . . . . . „ 1.10

Za *nedružabnike:*

Vse leto . . . . . f. 4.50
Pol leta . . . . . „ 2.30
Četrt leta . . . . . „ 1.20

Posamezne številke se dobivajo po 10 soldov v Gorici pri Paternolliju in Soharju; v Trstu v tobakarnicah „Via del Belvedere 179“ in „Viá della caserma 60“.

SOČA

Pri oznanilih se plačuje za navadno tristopno vrsto:

8 kr., če se tiska 1 krat
7 „ „ „ „ 2 krat
6 „ „ „ „ 3 krat.

Za veče črke po prostoru in vsak pot 30 kr. za kolek.

Naročnina in dopisi naj se blagovoljno pošiljajo uredniku: *Viktorju Dolencu v Gorici*, Contrada della croce 233, poleg preture, kder se nahaja tudi upravništvo. — Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno frankujejo. — Delalcem in drugim nepremožnim se naročnina zniža, ako se oglase pri uredništvu.

Glasilo slovenskega političnega društva goriškega za brambo narodnih pravic.

Vabilo.

Gg. naročnike, kateri so plačali naročnino do 1. oktobra, vabimo, da se zopet naročijo. — Tiste gospode, kateri nočejo več prejemati našega lista, prosimo naj nam vrnejo to številko. — Gospode trdovratne dolžnike pa še enkrato pominjamo, da nam pošljejo zaostalo naročnino, ker drugače bomo prisiljeni tirjati jih po listnici upravništva.

Uredništvo.

Govor

okrajnega šolskega nadzornika Franceta Hafner-ja pri prvem okrajnem učiteljskem zboru v Sežani dne 16. septembra 1872.

(Konec.)

Da se šole tako slabo obiskujejo, so razni uzroki, o kterih je bilo že marsikaj po časopisih pisano in tudi na drugih učiteljskih skupščinah govorjeno, in kteri se sploh tudi pri nas na Krasu nahajajo.

V prvo vrsto spada semkaj po mojih skušnjah veliko siromaštvo in precej odležne v šolski kraj všolane vasi.

Siromaštvo je uzrok, da stariši o zimskem času ne zamorejo oskrbeti svojim otrokom niti potrebne obleke, ki bi jih hude burje in mraza varovala, niti druzega potrebnega šolskega orodja.

Na vprašanje, ali nimaš knjižic? slišal sem dostikrat kratek: „ne“; ali ti jih stariši ne morejo kupiti? „nimajo krajcarjev.“ Ni se čuditi, da pri takih okolščinah nima otrok nobenega veselja do šole in da, ko bi ga že imel, ga mora zgubiti, da šolo zanemarja in po cele tedne izostaja.

Da pri tako nerednem obiskovanju šole ni nikakoršnega napredka in ga tudi ne more biti, je jasno. Znano je, da učilnica sem ter tje zimski čas ni gorka. Zarad pomanjkanja primerne obleke prilazi skoraj na pol nagi učenec v slabo ali celo nič zakurjeno šolo, trese se mraza in ne misli na poduk, ampak le, kako bo skoraj doma za ognjiščem sedel.

Drugi zadržek rednega obiskovanja šole je paša in žetev. Ko se zima od gorke pomladi poslovi, pa gredo otroci za kravjim ali ovčjim repom namesto v šolo in to je ravno več starišem po volji, ker trdé, da jim gre večja skrb za blago, da brez tega jim ni živeti in tudi nemogoče, s čim davke plačevati.

Čestokrat pa se tudi sliši: „A, saj moji stariši so tudi brez šole živeli.“ Ob času žetve pa roditelji sami otroke doma zadržujejo, češ, da jim na polji pomagajo. O tem času je na Krasu v nekterih krajih šola posebno slabo obiskovana, tako da so učitelji primorani, poduk z večdnevnimi počitnicami pretrgati, ker vse opominovanje bilo bi brezuspešno.

Tretji uzrok je nevednost starišev in ker koristi šole še premalo poznajo. Nevedni so, ker res le malo je takih, ki so v svoji mladosti šolo obiskovali, koliko je, ne rečem starih, ampak le odraslih ljudij, ki ne znajo ne brati, ne pisati. In akoravno se zdaj njih otroci kaj malega izučé, že jih hočejo doma pri delu porabiti, češ, „da šolé so le za gospodo.“

Četrti zadržek so pa tudi krajni šolski sveti. Nahajajo se v njih, žali Bog! večkrat taki možje, ki še sami ne vedo, kaj je šola, celo taki, ki sami ne znajo ni pisati, ni brati, čestokrat tudi, namesto da bi učitelja podpirali, mu nasprotujejo in nagajajo.

V nekterih krajih še edna seja se ni sklicala, od kar krajni šolski sveti obstojé in še celó v tacih krajih, kjer se štejejo udje med omikane možake in bistre učenjake. Večkrat dohajajo od posameznih šol, oziroma učiteljev pritožbe zarad nerednega obiskovanja. Iz tacih pritožeb je razvidno, da dotičnim krajnim šolskim svetom postava zastran nadzorstva ljudskih šol od 8. februarja 1869 še ni znana, da jo nikdar prečitali niso, ker, ako bi jim bila ta postava nekoliko znana, bi morali vedeti, da je ravno krajni šolski svet prva oblast, kteri je skrb za domače šolstvo izročena, da ima on poglavitno nalogo po §. 8. štev. 8 omenjene postave na to paziti, da šolska mladina šolo redno obiskuje in da se tistim, ki jo zanemarjajo, primerna po postavi odločena kazen naloži in okrajnemu šolskemu svetu le na znanje daje, da se kazen iztirja in šoli v korist obrne. Ne zgodi se pa v nekterih krajih v tej zadevi čisto nič.

Čemu neki morajo učitelji vse šolske zamude tako na tanko in o pravem času izkazovati?

Da bi se temu vsaj nekoliko pomagalo, je živa potreba, da se taki ljudje, kterim je za šolstvo toliko mar, kot za lanski sneg, svojemu nezadostnemu službovanju ali sami odpovedó, ali pa da se jih od take službe odstrani in pri prihodnjih se že bližajočih volitvah z druzimi zmožnejšimi in dostojnišimi nadomesti.

Drugič pa je želeti, da se vsak krajni šolski svet postavnih določeb v šolskih zadevah natančno drži. Zarad nerednih sej krajnega šolskega sveta naj učitelj, ako je predsednik sam neveden, šolske postave pojasnuje in naj resno zahteva, da se seje redno in natančno opravljajo.

Kar zadeva siromaštva, je ono v nekterih krajih posebno pri slabi letini veliko; pomagati bi se dalo temu nekoliko s tem, da se prav revnim otrokom po primožnejših posestnikih primerna obleka za zimski čas in druge šolske potrebe oskrbe. Ali, kakor se drugod godi, napraviti bi se dale po naših čitalnicah ali po druzih društvih posebno v ta namen odločene veselice, kojih dohodki bi se v korist revne šolske mladine obrnili.

A ne samo revščina, tudi zanikernost starišev je kriva slabemu obiskovanju šole. Za vino, bi rekel, kmetu skoraj nikdar denarjev ne manjka. Naj bi raji oskrbel svojemu v šolo hodečemu otroku potrebno obleko, potrebno knjige, tablice in drugo šolsko priročje.

Zarad kurjave nadjamo se, da bode v prihodnost bolje, ker bode se iz okrajnega šolskega zaloga za kurjavo in snaženje šol skrbelo.

Naj lože pa bi se dala napaka zastran paše odstraniti. Naj bi imela vsaka vas ali tudi po več bližnjih vasij skupej ednega ali po dva občinska odrašena črednika.*) Ne bilo bi treba otrokom še te male revne obleke z norčevanjem in skakanjem na paši trgati, mogli bi tako redno v šolo hoditi in se kaj potrebnega in koristnega za živenje naučiti. Postali bi potem umni možaki, previdni kmetje in dobri pridni gospodarji. Kmalo bi njih blagostanje na višo stopinjo dospelo. Nevednost bi izginila, o šolstvu bi jih navdajale druge boljše misli, in da si le šola zaupnost pri ljudstvu zadobi, je pričakovati med njim gotovo boljšega napredka in više omike.

H koncu še kaj malega o telovadbi na ljudski šoli. Marsikdaj sem moral slišati, da je telovadba na deželi nepotrebna, a mislim, da temu ni tako. Telovadba posebno pri dečkih uzroči, da rednejše v šolo hodijo; prepričal sem se, da otroci na mestnih šolah tisti dan, ko se telovadba učí, raji v šolo prihajajo, nego druge dni. To bi utegnilo tudi na ljudskih šolah obiskovanje pospešiti. Koliko koristi pa telovadba v druzih razmerah; pri pisanji, risanji, čitanji še cló pri sedenji se rednejše vedejo; celo pa pred začetkom šole, preden učitelj v šolo stopi, kakor tudi na paši, če že morajo tje, bodo gotovo raji telovadbine vaje, ki so se jih naučili, ponavljali, nego druge nespodobne burke uganjali, kakor se pri pastirjih čestokrat godi. Otroci se uče glavo in život ravno nositi, obračati se in se na vse strani uklanjati, roke in noge gibčno in redno dvigati, nizko počepati, ravno stati in hoditi, razne vrste delati i. t. d., kar jim vse gotovo le v korist pride, da niso tako leseni in trdi, kot starodavni leseni paganski bog.

*) Gospod učitelj Franc Šuc in drugi omenijo, da vpeljanje črednikov zdaj na Krasu ni mogoče, zarad tega, ker so pašniki med posamezne kmete in posestnike v nekteri krajih že razdeljeni in da je te razdelitve pašnikov v kratkem povsod pričakovati.

Telovadba otrokom koristi k zdravju, posebno onim, ki po več ur na dan zaporedoma v šoli čepé; zato mora pa učitelj pri svoji mladini za telesni razvitek ravno tako skrbeti, kakor za njen duševni napredek. Pri telovadbi je učitelju dana priložnost pri učencih na snago gledati, ki je na deželi še zlo zanemarjena; snaga je pa pol zdravja.

K sklepu rečem vsem gospodom učiteljem: Čvrsto hodite svojo pot „naprej“ in naj vsacega izmed Vas navdušuje izkrena ljubezen do Vašega tako važnega poklica! oklenite z vso to ljubeznjo šolsko Vam izročeno mladino, da nje blaga srca prešinjajo in oživljajo iz te ljubezni izvirajoči žarki.

Prvi zbor slovenskih ljudskih učiteljev.

(Dalje.)

Odobrivši resolucijo prof. Tomiča, da naj glavni učitelji na slovenskih izobraževalnicah sami izmej sebe volijo ravnatelja, kakor je v Švici navadno in dalje, da bodi glavni učitelj zavezan samo toliko ur na teden učiti kakor profesor na gimnaziji i realki, je prešel učiteljski zbor k dnevnega reda drugi točki, ki se glasi:

II. Kako naj se uči drugi deželni (nemški) jezik v naših večrazrednih šolah?

Poročevalec Knifec, učitelj iz Tržiča, bere dolgo, z učiteljskimi dovtipi i s političnimi refleksijami osoljeno razpravo, v kateri poudarja, da najboljši pedagogi kakor Komenski, Vernaleken i. dr. so za to, da se prvi poduk vrši v materinem jeziku. Pri nas ste dve stranki, ena želi šole popolnoma posloveniti, druga popolnoma ponemčiti, a meni se zdi, da srednja pot je najboljša pot. (Nemir. Konec!)

Učenci v prvem razredu govore še v dijalektu, treba je naučiti pravilne slovenščine, kar morda učitelj v dveh letih doseže tako, da v 3. i 4. razredu začne nemški jezik učiti in učence za srednje šole pripravljati. (Oho! Konec! Nemir i nevolja.)

Učitelj Stanonik: Za čisto slovenski narod potrebujemo čisto narodnih šol, v katerih naj se uči samo slovenski jezik. (Dobro, dobro!) Predlagam, da o tej točki preidemo na dnevni red. (Glasna pohvala.)

G. Škofljek, učitelj iz Mozirja: Kaj je namera naših ljudskih šol? Morda učence pripravljati za srednje šole? Nikakor ne! Naše ljudske šole imajo dolžnost in namen, da preprosti slovenski narod vzbujajo in uče. (Živio! Tako je dobro!)

Vsa pedagogika pa govori zoper to, da bi se otroci v ljudskih šolah v tujem, nemškem jeziku podučevali. Preidimo torej o tej točki na dnevni red. (Glasna pohvala.)

Nadučitelj Lapanje mej velikim nemirom predlaga, da bi se nemški jezik, kder se uči v naših šolah, pisal po Grimmovi metodi.

Predsednik da glasovati in prehod na dnevni red se mej gromovito pohvalo odobri.

O III. točki: Kako naj se uravnajo plače ljudskih učiteljev na Kranjskem? — je poročal nadučitelj Lapanje: Plače kranjskih ljudskih učiteljev so neurejene, neprimerne, krivične i nedostojne važnega učiteljskega stanu! (Slava! slava! res je to!). Da je to istina, prepričali se boste sami, ko vam povem, kako so plačani učitelji po drugih deželah, zlasti na Štajerskem, Koroškem, Goriškem in v Istriji.

Na Štajerskem so 4 razredi šolskih srenj z letno plačo 700, 600, 500 in 400 gl. Učitelji meščanskih šol imajo po 700 gld. letne plače. Petletna doklada znaša 10% do 30. službinega leta. Ravnatelji imajo 200, nadučitelji 100 gld. v 1. in 2. razredu in 50 gld. v 3. in 4. razredu. Ravnatelj ima prosto stanovanje ali 25% odškodovanja. Podučitelji imajo 60% učiteljeve plače.

Na Koroškem so šolske srenje razdeljene na 3 razrede in učitelji imajo po 600, 500 in 400 gl. letne plače. Petletne doklade so kakor na Štajerskem. Rav-

natelji in nadučitelji imajo v srenjah 1. razreda 300 in 150, v srenjah 2. razreda 200 in 100 gld. in v srenjah 3. razreda po 100 in 50 gld. doklade. Vsak ravnatelj ima prosto stanovanje, podučitelj 60% učiteljeve plače.

Na Goriškem so 4 razredi šolskih srenj s 600, 500, 400 in 300 gld. letne plače. Petletne doklade so kakor na Štajerskem in Koroškem. Ravnatelji i nadučitelji imajo v 1. in 2. razredu po 300 in 200, v 3. razredu pa po 200 in 100, v 4. razredu po 100 in 50 gld. letne plače. Ravnatelj ima prosto stanovanje ali pa v 1. in 2. razredu 40%, v 3. in 4 razredu 30% in 20% odškodovanja. Podučitelji imajo 60% učiteljeve plače.

V Istriji so 3 razredi šolskih srenj s 500, 400 in 300 gld. na leto. Petletna doklada je 6% do 30. službinega leta. Ravnatelji i nadučitelji imajo v 1. in 2. razredu po 200 in 100, v 3. razredu po 50 gld. doklade. Ravnatelji imajo prosto stanovanje ali pa v srenjah 1. in 2. reda po 20%, v srenjah 3. reda po 15% odškodovanja. Podučitelji imajo v 1. razredu 260, v 2. razredu 240, v 3. razredu 220 letne plače.

Reči se mora, da v vseh teh deželah so plače z malimi iznimki dobro urejene. Kako pa je na Kranjskem? Na Kranjskem dva učitelja nijmata enake plače! Eden ima 100 gld. in nekoliko krajcarjev in polkrajcarjev, (smeh!) drugi ima spet 100 gld. in nekoliko grošev, tretji ima celo 150 gld. (glasen smeh!), četrti je ravnatelj, nadučitelj mežnar in organist, a za vse opravke in službe ima toliko plače, da ne more niti živeti, niti umreti! (Gromovita pohvala!) Take plače nobenega talentiranega mladeniča ne vabijo, da bi se 11 let trudil po šolah in da bi potem kot učitelj — stradal!

Take plače nam morajo iz dežele na tuje spoditi najboljše učitelje in ugonobiti nam vse šole! (Istina! res je!)

Našo osodo ima v rokah slavni deželni zbor. Uže l. 1869. nam je hotel plače izboljšati in povišati je na — 300 gld! (Smeh.); l. 1870. je bilo zborovanje prekratko, da zbor nij utegnil šolskih postav dognati; lansko leto je sklenil dve jako potrebni postavi, a še te ste bili začasni, kratki, pomanjkljivi i nepravični! (Glasna pohvala!) Ministerstvo zato teh dveh postav nij potrdilo. Ali čudo! Celo zoper te postavi so glasovali nekateri zastopniki, nekateri slovenski zastopniki kranjskega zbora, češ, da so kranjski učitelji uže itak dosta plačani. (Strmenje!) Pozabili so ti možje, da le za dobro plačilo se dobode dober delalec, dober učitelj, da le dober učitelj osnuje dobro šolo in da le dobra šola pomaga narodu do izobraženosti, do omike, do blagostanja! (Pohvala!)

Grajali so se tudi naši duhovni in po vsej pravici, ker ali nič ali ne delajo toliko za našo narodno šolo, kolikor bi zamogli. (Dobro! dobro!) Mi nijsmo sovražni naši duhovščini, a posebni prijatelji jej tudi ne moremo biti videči, da graja in na vso moč dela zoper tisto postavo, ki je nas učitelje vsaj nekoliko osvobodila i povzdignila. (Gromovita, več sekund trajoča pohvala!) Z duhovščino, ki je šoli in učiteljem prijazna, hočemo živeti v harmoniji, toda če hoče duhovščina, da smo jej prijatelji, tirjamo od nje, da dela za šolo, kakor delamo mi! (Tako je! pohvala!)

Govornik nasvetuje dve resoluciji: 1. Naj se izboljšajo po vseh slovenskih deželah učiteljske i podučiteljske plače, ki znašajo manje nego 400 gld. 2. Na Kranjskem naj se učiteljske plače tako le urede: V Ljubljani dobivaj učitelj po 700 gld.; na deželi imej 1 desetina učiteljev po 600, 4 desetine po 500, 5 desetin po 400 gld. letne plače; ravnatelj dobivaj za vsak razred 30 gld. na leto, Kvinkvenije nj iznašajo 10%. Učitelji naj uživajo prosto stanovanje ali pa 25% odškodovanja. Podučitelji naj imajo 70% učiteljske plače.

Ako se plače tako urede, potem je upati, da dobodemo dobrih učiteljev in dobrih šol; potem ne bodo zapuščali najboljši učitelji svoje domovine, niti se izneverjali svojemu narodu. To plačo pa dobivaj učitelj kot učitelj, mežnar bi ne smel biti. (Glasno odobravanje.) Organist more ostati, ako se zato posebej pogodi z župnikom, kajti orgljati je častni posel.

Tako konča govornik svoj temeljiti in z veliko pohvalo sprejeti govor.

Učitelj Stanonik: Tovaruš Lapanje vam je povedal, kako beraško smo plačani kranjski učitelji, a tega vam nij povedal da še te male plače ne dobivamo! (Tako je! živio!) Sami moramo beračiti in nabirati od hiše do hiše, jaz predlagam, da bi nas plačevali pri c. k. davkarijah. (Pohvala!)

Podučitelj Podobnik: Za podučitelje je, kakor vsakdanja izkušnja kaže, 70% premalo. Zahtevajmo, da podučitelji dobivajo 80% učiteljske plače! (Odobravanje).

Prof. Tomič v dolgem hrvatskem, z živahno pohvalo sprejetem govoru poudarja, da učitelj je representant inteligencije, voditelj preprostega naroda, apostelj luči in svobode. Če pomagamo učiteljem, pomagamo samim sebi, širimo omiko in svobodo in stavimo jez absolutizmu in militarizmu, ki hoče dan danes ves svet spremeniti v vojaški tabor. Konečno zahteva, da se učiteljem da vsaj taka plača kakor vojakom, da je učitelj vsaj v materijalnem stanu enak nad- in podlajtnantu. (Velika pohvala.)

Govornik nasvetuje sledečo resolucijo:

Podučitelji naj dobivajo vsaj po 400 gld., učitelji vsaj po 700 gld. na leto; učitelji naj uživajo prosto stanovanje z vrtom in toliko zemljišča, da bodo mogli po 1 – 2 kravi rediti.

Resolucijo prof. Tomiča učiteljski zbor soglasno odobri.

(konec prih.)

Šolske nagrade duhovnim učiteljem na Tominskem.

(Dalje in konec)

Ker je po razloženim (gl. št: 39 Soče) — nagrade po uspehu deliti, — krivo in krivično vodilo, zarad tega uspeh ne more biti merodajen pri deljenji nagrad. Merodajno more biti le zasluženje, to je delo in trud. Ker pa pri sedanjih nadzorniških nezadostnih organih nij mogoče zasluženja posameznih duh. učiteljev pozvedeti in preceniti, zato tudi nij mogoča natančna pravičnost pri razdeljenji nagrad, kakoršno si pa moramo želeti. Zarad tega menim, da nagrade v novi šolski dobi nijso hvale vredne, tem več kaj druzega. Vsaj jaz se nikakor ž njimi ne morem sprijazniti in to sicer ne samo iz uže ravno povedanega, nego še iz druzih ozirov.

Nagrade so zdaj javna razredba, (klacifikacija) duh. učiteljev. Čim bolj po natančni pravičnosti bi se nagrade delile, tim bolj natančna bi bila ta razredba, torej tudi v kolikor večo čast in zasluženje bi prvim v razredbi bila, v toliko večo nečast bi zadnjim v njej služila. Gotovo menim, da tem duh. učiteljem nij vse eno, ali je kdo v tej nagradni klasifikaciji prvi ali pa zadnji, ali je pri prvih ali pri zadnjih. Vsaj jaz bi raji vse nagrade pustil, kakor bi hotel biti zadnji v tej klasifikaciji, vendar eden mora biti zadnji. Tudi je še vprašanje, ali zamore po uže razloženem ta klasifikacija biti vseskozi pravična? Kdo so klasifikatorji?

Pravična vlada tudi jemlje v poštev zasluge duh. učiteljev na šolskem polji in jih priznava, kar je prav in lepo. Ali ti zadnji v taki nagradni klasifikaciji se ne bodo mogli nikakor nadejati, da bi bile njih zasluge kjer koli priznane, akopram nijso mari tako majhne, kakor jih bode klasifikacija kazala.

Nagrade so dalje nezaupnica duh. učiteljem Ali mari res misli sl. svetovalstvo, da bodo duh. učitelji z večim veseljem in uspehom podučevali, ker se jim v daljavi nagrada nastavlja in kaže, nego ko bi se jim nameňjena nagrada kot stalna plača dala. Ali so mari duhovni učitelji kaki postiljoni, ki včasih bolj udrihajo po konjih nadjaje se, da bodo od pasažerjev kakih 10 soldov več „Trinkgelda“ (nagrade) dobili?

Slavno svetovalstvo sme preverjeno biti, da si bodo duh. učitelji tudi stalno majhno plačo vestno zaslužili. Ko bi pa kteri za dol. plačo ne zadostil, kar se menda ne bo zgodilo, ga sl. svetovalstvo lahko odstavi od službe.

Mari bi pa kdo utegnil ugovarjati: Nagrade so se tudi v nekdanji dobi delile duh. učiteljem, v dobi, v koji je še duhovenstvo gospodarilo na ljudsko šolskem polji. Če se nagrade sedaj tako neprikladne in nekterim nečastne zakaj pa takrat nijso bile?

Čudno je to, da so sedanje šolske oblastnije tu pa tam za dobre spoznale in obdržale šolske nagrade po šegi stare dobe, med tem da jim skorej nobena druga reč nij po volji iz mračnjaških nekdanjih časov. Ali razloček med nagradami stare dobe in nove je velik. V stari dobi nagrade nijse mogle biti nekterim v nečast, ker duhovni učitelji nijso bili od dotičnih vodij klasificirani zarad nagrad. Pri deljenji nagrad se je gledalo bolj na to, koliko se je kdo prizadeval za šolo. Tudi so bile nagrade majhne, ker je šolski zalog od leta do leta manj za nagrade dovoljeval. Takrat nij bilo novcev za stalne plače zdaj jih je pa obilno. Sedaj v novi dobi so nagrade vse kaj druzega posebno ker ima toliko svetovalcev v tej stvari veljavno besedo. V stari dobi ljudstvo nij plačevalo posebnega davka za šolske potrebe. Ker pa zdaj ljudstvo za šolstvo visok davek plačuje (v Tom. okr. menda 30%) ima tudi pravico za denar koristi zahtevati, torej tudi nekoliko določene plače duhovnim, ki so voljni mladino podučevati, dokler se ne morejo svetovni učitelji nastaniti.

Ako je sedanjim šol. oblastnijam napredek in omika mladine po vsem šol. okrogu res pri srcu, bi imele vsaj tistim duhovnom, ki nijso zadovoljni z nagrado (trmastih ljudij še ne manjka v nobenem stanu) primerno stalno plačo določiti, sicer se utégne goditi, da bodo nekatere občine davek plačevale druge pa uživale, kar pa ne more biti vseskozi pravično. Do ut des.

Vse bolj častno in primerno za duh. učitelje in bojda uspešnejše za splošno omiko je prej ko ne ravnanje sl. c. kr. okrajnega šol svetovalsta v Gradiščanskem okraji. Sl. okr. svetovalstvo v Gradičih pripoznava, da so duhovni učitelji primernega plačila vredni za delo in trud v podučevanji mladine. Tudi skerbi za to, da, ker vse ljudstvo plačuje šolski davek, tudi vse ljudstvo vsaj kolikor za sedaj mogoče, kak prid ima od plačane štibre (V Gradiščanskem šol. okraju se plačuje kolikor sem pozvedel le 20 — 22½ % za šolske potrebe.) Zarad tega se je to sl. svetovalstvo leta 1871 v poletji obrnilo do vseh duhovnov posameznih duhovnij svojega okraja (Monfalcone, Gradisca, Cervignano, Cormons) ter vprašalo, koliko da posamezni zahtevajo za pomagalno šolsko podučevanje in za najemščino šolske sobe ako nij občinska. Dovolilo je sl. svetovalstvo vsem domagalnim duh. učiteljem, ki so obljubili podučevati sploh po dve uri na dan, po 100 fl., in po 200 fl., ko bi kteri hoteli podučevati po 5 ure na dan. Ko bi se pa kteri duhovnik preskušnji za učitelja hotel podvreči in bi jo prestal, bi bil enokopraven se svetovnimi učitelji tudi v plači. Določena plača se jim izplačuje vsake kvatre pri dotičnem davkarskem uradu. Kako različno je torej ravnanje tega svetovalstva, pa Tominskega!

Omenim še en eksempelj v dokaz, kako skrbijo dotične oblastnije za šolski poduk na slovenski Benečiji. Županovina (comune) Platišče obsteji iz 5 oddelkov (duhovnij) ki so naj manj eden od druzega eno uro oddaljeni. Ta županovina šteje okoli 2.500 stanovalcev, ki bi morali vsled ondašnjih novih šolskih postav dva učitelja z naj manjšo letno plačo 500 frankov vzdrževati. Pa kam bi se imela postaviti ta dva učitelja? Biti bi zamogla vsak le v enem oddelku (duhovniji) torej bi trije oddelki ostali na suhem. Da bi tedaj teh pet oddelkov spadajočih v to županovino (comune) vsak za svoje davke tudi hasek vžival, so napravili v sleherni duhovniji privatno šolo ter 1000 frankov porazdelili pomagalnim duh. učiteljem, ko jim pa še državna blagajnica malo svoto doklada (per lo ščarso stipendio percepito del comune). Eto! enaka bremena, enake pravice! splošni šolski poduk!

To je pravično, svobodno, avtonimično!

Z Bogom.

Dopisi.

V Štvrjanu *) dne 24. sept. *V.* Pred nekterimi meseci je neki vaš tukajšni dopisnik, kakor se je lahko med vrsticami bralo, željo izrekel, da bi se tukaj čitalnica osnovala. Pomnoževanje števila čitalnic je zares hvalevredno delo, ktero je veliko krat tudi nehvaležno v tem, da se povsod in vsaki čas ne da izpeljati. Tako je čitalnici neuhoden kraj tudi naš Štvrjan i to iz mnogih tehtnih uzrokov: Ovira čitalnici bila bi tukaj ta, da nij nikjer v Brdih toliko uboštva, nego tukaj; kajti izmed 200 družin je komaj nekaj nad 20 svojih kmetov in vsi ostali so ubogi koloni, kteri se morajo vsakdanjega živeža iskati ne le pri trdem kmetovanju nego tudi po drugih potih. Res je da čitalnice če so bralnice ne pa, (kar bi posebno na kmetih nesmele biti)— plesalnice, ne uzrokujejo ravno velikih nestrpljivih stroškov ter zato tudi nečem rečeno overo za nepremagljivo proglasiti, marveč spoznavam da bi jo trdna volja le lahko še celo premagala, ko bi narodno mišljenje malo bolj ukoreninjeno bilo. Zato pa trdim, da so zraven materjalnega siromaštva še veča zapreka slabe duševna moči. Kajti tukaj je prav malo število čitanja zmožnih in med temi bi bolj priletne skoraj lahko na prste seštel. Če se vrh tega še pomisli, da naši Štvrjanci ne bivajo v edini vesi, marveč, da so raztrešeni po oddaljenih gričih, je vsakemu lahko jasno, da je pri nas centralizem neprikladen ter žnjim tudi čitalnica, osrednij kraj skupnih shodov, skoraj nemogoča. Kaj nam je torej početi, da ne bomo v omiki zaostajali, med tem ko drugi naši rojaci vsakovrstna sredstva iščejo, da bostrijo svoj duh? Sčim bomo tudi mi svetu pokazali, da smo voljni v duhu časa napredovati, če tudi za zdaj svoje čitalnice ne bi imeli? Dozdeva se mi, da nam iz te zadrege lahko pomaga neki dekret okrajnega šolskega svetovalstva, koji ukazuje napravo šolskih knjižnjic, kakor je to določeno v §. 71 šolskega in učnega reda od 20 avg. 1870. Temu dekretu pridjan je tudi „red za ljudske šolske knjižnice,“ in v njem najdemo pod št. 9. tole hvalevredno koncesijo: „Knjige iz ljudske šolske knjižnice se posojujejo za branje lahko tudi udom šolske občine, kteri ne hodijo več v šolo.“ Evo vam Štvrjanci bralnice, evo vam čitalnice! koja vam ne bi morda nikakovih stroškovne vzročila, za kojo vam ne bo treba niti vladnega dovoljenja prositi, niti kakega posebnega odbora imeti; tudi za posebne štatute ne bo treba skrbeti, kajti ti se nahajajo v dobro sestavljenem „redu za ljudske šolske knjižnice“. Pustite torej za zdaj misel napravljanja posebne čitalnice, s ktero gotovo dalje ne pridete, nego morda do slovesnega otvorenja. potem pa jo v spanje mirno zazibljete, kakor so žalibog že marsikje v naši domovini storili. Ostalo vam ne bi potem nič druzega, nego edino ime, da imate čitalnico; stvar pa, če že nebi vam i narodni reči na škodo bila s tem, da ste nasprotnikom i narodnim zaspancem v porugo, bi vam malo ali nič ne hasnila. Da bi si pa vendar kdo ne mislil, da v principu čitalnice sovražim, naj mi bode tukaj dovoljeno javno i slovesno vsakega zagotoviti, da bodem vedno po svoji moči pomagal ustanovljati čitalnice, pa edino le tam, kjer se vzdržavati zamorejo.— Da vseh prijateljev šolske mladine posebej in sploh ljudske moralne in intellektualne omike obračam se s preuljudno prošnjo, da bi nam pomagali ustanoviti tukaj šolsko knjižnico s tem, da nam na pomoč prihité z

*) Štvrjan namesto Štrjan, ker, kakor znano slovo f nij slovanski glas in zato tudi tukaj nigdar ne slišiš Šenfrjan ali krajši Štfrjan temveč zmirom Štvrjan, in le pri nekterih bolj oddaljenih Števerjan. *Pis.*

obilnim darovanjem pripravnih slovenskih knjig. Hvaležno bode tukajšno krajno šolsko svetovalstvo sprejemalo vsakovrstne darovane knjige raznega zapopadka, če le bodo pisane v nravnem duhu. Zajedno pa tudi prosim slavno uredništvo Soče in vsa druga slavna uredništva slovenskih listov, da bi nam blagovoljno z objavo te prošnje pomagala zbirati darovane knjige ter iste semkaj pošiljati pod naslovom: Krajno šolsko svetovalstvo v Štvrjanu. P. Gorica.

Iz Dutovlej 22 sept. [Izv. dop.] Prav dobro je dopisnik v št. 37 Soče vzel v misel, da smo bili pred tremi leti namenili se napraviti čitalnico, pa da nam jo je burja odnesla. Bil je od začetka res mali veter popihal, a za njim je bila pritisnila sovražna burja in odnesla nam rodovitno zemljico ter jo pustila v bližnji vasici, kder ima zdaj svoj sedež. Tam so se bili nam reč združili nekteri rodoljubi in so si napravili čitalnico; a burja jim jo je vendar tudi tam odnesla, ko so spali, in še le, ko se zdramijo, vidijo, da jim je burja zopet čitalnico odnesla. Kaj je storiti nam Dutovljanom in prebivalcem majhne vasi, da si napravimo stalno čitalnico? Združimo svoje moči, napravimo narodni dom in bati se nam nij burje, če bi bila še tako močna!

Sliši se tudi, da mislijo Dutovljani vinorejsko društvo napraviti; to bi tukaj na Krasu kaj koristilo; le naprej tudi tukaj; ne bojte se burje; zložnost premaga vse!

Bohinj 27. septembra. [Izv. dop.] Professor g. Baudouin de Courtenay iz petrograjske univerze kteri ima namen, pomočjo petrograjske akademije znanostij izdati polno zbirko slovenskih ljudstveno slovstenih rečij, nabira bohinjske pravljice, pesni i. t. d., in odkritosrčni oglarji, rudarji, in majarice pripovedujejo gospodu Rusu vse stare in nove, vražne in resnične povesti in pripovedke; posebno zanimivi je tukajšni f., dr, t, on; končni akcent in če, či. — Druzega tedna prve dni pride ta učeni gospod čez Bačo v Tolmin.

26. tm. je o južnem celtednem mokrem vremenu pri pihanji burje sneg pokril ves Bohinj, kteri je pa uže danes sopet zdravo, zeleno obleko dobil in pričakujemo še „Altenweiber-Sommer."

Tukajšni planinarji so letos veseli, ker Tominci radi dobro plačujo živino.

S Krasa. [Izv. dopis] Prevelika dobrota i pomoč našemu kmetovalcu je neoporečno živinoreja. Da se pa pri nas na Krasu za-njo in njeno pomnoževanje malo skrbi, bodi čestitim Sočinim čitateljem v dokaz sledeča prigodba. V neki majhni vasici na Krasu redi posestnik bika za pleme in ta je kakor se govori eden najboljih v našem okraju. Ko nekega dne mojo kravo po pleme k omenjenemu juncu pošljem, je junec še ne pogleda. Hlapec moj pa vedoč da je krava ugodna, upraša gospodarja junčevega, od kod to?! Gospodar se mu pa kar odkritosrčno odreže ter reče: I kaj se če, danes je že sedma pri njem. In pa hvala Bogu, ti teden je leto, kar ga imam in kaj mislite, koliko krav je že pri njemu bilo? Še čez 400. Ali se mi nij dobro splačal?

Ali nij to v veliko kvar živinoreji? Kar bi bilo zadosta za naj manj štiri junce, odpravil je vse en sam. Prav dobro bi bilo da bi kmetijska družba v Gorici na to pazila da bi se v tej zadevi kaj izboljša'o.

Ker je pa živinoreja in poljedelstvo mej seboj v taki zvezi kakor je voda in moka v kruhu naj bi se po mogočnosti pazilo na sledeče: Veliki posestniki so pri nas zaradi velike sitnosti z delalci prisiljeni svoja zemljišča v najem dajati. To se pa tako godi: Njive, to je orani svet se da v najem, senožeti in senokoše i steljo si pa za-se obdrže, ker vse to malo stroškov prizadene in se lehko drago proda. Nikakor se pri tem pa ne gleda, kako bode najemnik njihove njive obdelaval i s potrebnim gnojem gnojil. In dokazano je, da postanejo take njive pravi zemski mučeniki, kakor je je neki posljdelec imenoval.

Rekalo se mi bo, da se bi s predrugačenjem te zadeve segalo v svojbino ali lastnino. Ali kamor gre za blagor in prid človeške družbe sploh, sme po mojem mnjenji postava tudi v lastnino segati in tako trmasto samoglavneže pred prihodnjim slabim stanjem varovati.

Še nekaj je, kar bi pri naših oblastnijah grajati imel in bi tudi društvu „Soča" priporočal, da bi blagovolilo pri kakem prihodnjih svojih zasedanj na nje ozir jemati. Pritožil se bom čez I. član osnov, zak post. kteri govori o kupčiji in obrtniji. V razkladanji omenjenjenega člana najdem med druzim tudi sledeče omenjeno: Kdor nij avstrijanski državljan ne sme barantati z blagom od hiše do hiše.

Kakor se pa vidi v našem sežanskim okraju, izvrševajo pri nas za to postavljeni činovniki kaj revno navedenega člana dolžnosti in ukaze, ker nikjer se ne nahaja toliko ljudij takej baže ko pri nas. Skušnje uče, da taki ljudje ne samo domačim trgovcem škodujejo ampak celi deželi s tem, da če kedaj kaka vojna nastane v domače kraje potegnejo in od tam kot neprijatelji z orožjem nad njo planejo in jo toliko lože oropajo ali pa kraje njihovim nameram primerne premagajo, ker so jim dobro znani. To so moje tri želje ktere naj bi se po mogočnosti zboljšale, saj vsaka še tako majhna stvarica k blagostanji nekaj pripomore.

Kraški kmet.

Politični pregled.

To jesen je glavno mesto Avstrije Buda-Pest; tam prebiva cesar in naš skupni parlament ter večina avstrijskih ministrov. V delegacijah se zdaj pretresa skupni proračun in odbor za proračun cizlajtanske delegacije striže na vse kriplje denarne tirjatve ministerstev; dozdaj je odbil vsega skup 5 miljonov gold. pri proračunu vojnega ministerstva. Posebno grmi Giskra, pa kakor se sliši ne iz patrijotizma, ampak iz osebnik uzrokov; on je namreč opravilni svetovalec pri železnici iz Lvova v Černovce in ker se je nadvojvoda Albrecht pri svojem zadnjem potovanji po tej železnici prepričal, da je v tako revnem stanju popolnoma nerabljiva v slučaju vojske, je cesarja opozoril na to pomanjkljivost, na kar je nekda cesar zaukazal, da se ima resno postopati proti vodstvu one železnice; ta zaušnica je menda kriva, da zadeti Giskra zdaj zabavlja vojnemu ministru in tedaj vojni stranki, katere glavni pokrovitelj je ravno nadvojvoda Albrecht. Mora uže kaj tacega biti, kajti naši ustavoverci so nedotakljivi, vzlasti pa kadar gre za njih po ustavoverni poti napolnjen žep.

A menda Giskrove ropotanje ne bo dosti koristilo, ker v skupnih delegacijah bode gotovo boljše šlo ministru Kuhnu, kakor kaže prva seja, pri kateri se je presneto malo striglo.

Druga važna dogodba v notranji politiki je govor Andrassy-ja v omenjenem proračunskem odboru. Poudarjal je, da on ne sledi po vsem Beustovi zunanji politiki proste roke, ampak samo gledé vzdržavanja evropskega miru, kar se iz tega posnema, da je Avstro-Ogerska država v dobrih razmerah z vsem svetom še se Srbijo! V Berolinu se nij nič političnega sklepalo; skazavala in razstavljala se je sama prijaznost in tam še-le se je Andrassy prepričal, da Rusija ne podnetuje panslavizma v Avstriji. Tedaj v Berolinu je naš minister zvedel, kaj se v Avstriji godi in ne godi. Nu, daleč smo prišli, da uže naši ministri hodijo po poduk k Bizmarku. Da ne bi uže vsaj kaj tacega pravili, kar žali čut vsacega dobrega Avstrijanca, ljubečega dostajanstvo svoje države!

V ogerskem državnem zboru jo zdaj zanimiva debata o adresi, katero hoče zbor poslati cesarju kot odgovor na njegov prestolni govor. Načrtov je kakih 5, razprava tedaj prav zmešana in bode gotovo dolgo trajala, kakor navadno na Ogerskem. Levičnjak Tissa je ostro govoril proti vladni stranki; njegov govor je osupnil in dal povod vladnim listom da prav zabavljajo čez levičnjake, katere je Tissov govor še bolj zedinil.

Zarad neplačane kolkovnine od inseratov je bilo več izdavateljev českih listov toženih hudodelstva goljufije pred sodnijo v Pragi; a sodnija jih je spoznala nekrive. Radovedni smo zdaj, kako pa bo sodnija sodila Skrejšovskega, kateri je iz enakih uzrokov v preiskovalnem zaporu in zakaj ga prav za prav še zmerom drži v zaporu?! Uže več časa se ponavlja vest, da naše ministerstvo je na poskoku, tudi zdaj je počil tak glas; sliši se namreč, da preti nevarnost ministerstvu od strani krone same, ker cesar nijma menda več zaupanja do njega. Dvomimo sicer o bližnjem razpustu Andrassy-Auerspergove vlade, a prišlo bo do tega, da se cesar zopet naveliča ustavoverne svojati, ter da je pahne na stran; a zgodilo bi se toliko poprej, da se vsi poslanci federalistične stranke v prihodnjem zasedanju drž. zbora zedinijo in državnemu zboru hrbet pokažejo.

Saj zdaj bi se morali Poljaki spametiti in spoznati, da so le federalisti njih prijatelji, zdaj ko vidijo da so zastonj vse njih separatistične sanjarije. Važno je, kar se po časnikih čita o ministru Kuhnu, da je namreč rekel proti enemu francoskemu inženirju, ko ga je vprašal, kaj bode z Avstrijo, če jo zopet Pruska napade: „V tem slučaju bomo zopet . . . . .

Tudi gledé Galicije, se je pri tej priliki nekda tako izrazil Kuhn, ko da bi ne bila več avstrijska, ampak ruska. Če je te res, tako imajo prav oni pessimisti, ki prerokujejo pogin Avstrije, saj menda je nij države, kder bi ministri tako govorili. Na vsak način smo Avstrijci v dobreh rokéh, in naš položaj postaja vsak dan resnejši. Škoda da ne moremo uže danes, kakor smo zadnjič obljubili, obširneje govoriti o našem notranjem položaju; prostora nijmamo dovolj, pa se uže zgodi v kratkem.

Na Francoskem je Thiers zagotovljal nekega časnikarja, da Francija je v dobrih razmerah z Avstrijo, Rusijo in tudi od strani Nemčije se ne boji napada, Francija hoče na poti civilizacije in obrtnosti priboriti si poprejšni častni stan med evropskimi narodi. Zraven tega pa se bode francoska vojska tako razvila in napredovala, da bode zopet najboljša če ne gledé stevila, pa gledé kakovosti. S tem je hotel rèči Thiers, da pride čas, ko se bomo zopet videli na Renu. In to se bode gotovo zgodilo, kakor gotovo francozje nikoli ne pozabijo, da so jim Nemci vzeli dve lepi deželi, kateri postanejo Nemški to, kar so bile Avstriji Benečija in Lombardija.

Razne vesti.

(Rekurs zarad renškega tabora) je odbit se sledečim dobretom:

Visoko c. k. namestništveno predstojništvo v Terstu je z dekretom 20. t. m. št. 1486 overglo pritožbo predstojništva političnega društva Soča napravljeno proti glavarstvenemu dekretu od 8. septembra t. l. št. 6602 s kterim je bil ljudski shod namerjavan od omenjenega drustva po programu za dne 29. septembra ali 6. oktobra t. l. v Renčah, v zmislu §. 6 postave od 15. novembra 1867 o shodnem pravu, in potrdilo je razsodbo proti kteri se pritožuje.

To naznanjam predstojništvu društva z dodatkom, da zamore proti namestništveni razsodbi pritožbo uložiti ministerstvu notranjih zadev.

C. K. OKRAJNO GLAVARSTVO
v Gorici dne 24. septembra 1872
C. k. namestu svet. I. R.
Reckbach

Proti temu dekretu je odbor polit. društva „Soče" zopet rekuriral na ministerstvo, da se vsaj tudi pri ministerstvu sliši naš glas po pravici.

(Končna obravnava.) Pred sodiščem petih sodnikov, ki so gg: Al. vit. Visini, predsednik, Brussich, Repitsch, Zencovich, svetovalci, in pl. Gironcoli, tajnik c. k. okrožne sodnije, sedel je dné 30. sept. in 1. in 2. oktobra, t. j. v ponedeljek, torek in sredo Jožef Černic iz Rupe, morilec Stabile-ta na stolu obtožencev. Državni pravdnik, g. Poljak, je v slovenskem jeziku predlagal, naj bi sodniki Černic-a spoznali krivega zavratnega umora in ga obsodili k smrti na vislicah. Zagovornik dr. Tonkli je tudi v slovenskem jeziku skušal izpodbiti vsaj kvalifikacijo zavratnosti umora in jé predlagal, naj bi se pisma predložile Nj. veličanstvu cesarju za pomiloščenje. Sodišče je spoznalo zatoženca krivega umora in ga je obsodilo k smrti na vislicah. Obsojeni je proti tej razsodbi napovedal pritožbo.

(Poročilo) ob občnem zboru slov. matice, ki je bil 26. sept. v Ljubljani, prinesemo zaradi pomanjkanja prostora prihodnjič; danes samo to omenimo, da se je pri razburjenem zboru pokazalo, v kako nepravih rokah je predsedništvo, kako nezadovoljni so Slovenci s pristranskim in terorističnim vedenjem d.ra Coste. Zmagali so pri volitvi, nadejamo se, da zadnji pot, sè 100 glasov večine noviški kandidati. Narodovi kandidati so imeli 670 glasov.

(Velika nesreča). Ravnokar smo izvedeli, da se je danes ob 8. uri zjutra vdrlo strešje, katero so pokrivali nad novo opeharnico v Bukovici. Nekoliko je usmrčenih in mnogo več ali manje ranjenih. Natančno se še ne vé, koliko jih je nesreča zadela.

Poslana.

Slavno uredništvo Soče!

Prosim majhen prostor naslednjim vrstam v Soči.

Iz Volč 23. sept. 1872. Gosp. Jos. Golja na Ponikvah na „Poslano" v 38. listu Soče. Prijatelj! Vi se motite. V mojem poslednjem dopisu sem samo povedal, da je oni dopisnik, ki me je smatral za vladnega Benjamina v zmoti. Vas še v mislih nijsem imel, zato se mi čudno zdi, da se oglašate. Poslušajte, da se resnice prepričate.

Visoko c. kr. namestništvo v Trstu je z odlokom dné 24. maja 1871 št: 818 (ko ste bili Vi že vikarij na Ponikvah) duhovnemu pomočniku v Volčeh žitno biro pri sv. Luciji na Idriji in Doblarji odvzelo, za odv-

zeto pa mu plačo iz verskega zaloga od 43 gl. na 114 gl. povikšalo; dotični del žita pa duhovnemu pomočniku pri sv. Luciji odkazalo, za to mu doklado 105 gl. iz verskega zaloga odtegnilo.

Pri tem prikladanji si je bila pomota raznega vračunjenja žita vtepla. To stoji črno na belem, se ne da ovreči. Pri vsem tem nijsem imel jaz nič opraviti. Čigav dopis tedaj ne sloni na podlagi resnice?

Prijatelj! preden kaj pišete v javne liste, je treba znati, kaj pišete, da se tako okorno ne zaletite. Kar pa zadene zaostalo biro Vaše službe v Volčeh, nijmate ne od mene, ne od Volčanov nič tirjati. Kako tedaj to semkaj pritirate? Ako kaj več želite, sem vedno pripravljen!

Ant. Rutar
župnik.

V štev. 35. Vašega cenjenega lista me je napadel razžaljivo in obrekljivo ob enem dopisnik iz Avča zarad mojega županovanja. Dovolite, da stvar nekoliko razjasnim, ker si štejem v dolžnost svojo čast in poštenje javno zabraniti pred neopravičenimi in lažnjivimi napadi.

Starešinstvo je letos v redni seji sklenilo, da se imajo razgraditi in zopet občini prilastiti oni kosi obč. zemljšč. katere so si posamezni občinarji v zadnjih dveh letih na svojo korist prigradili. Županova dolžnost je zvrševati starešinstvene sklepe (§. 53 o. r.) in ker nij šlo v tem primerljaji z lepa, prosil sem c. k. okr. glavarstvo, da mi je dovolilo v ta namen postavno silo — žendarje. Na dan dotične izvršbe imel sem v svojih opravilih narok pri c. k. sodniji v Kanalu in zarad tega sem pismeno pooblastil podžupana G., da me je nadomestoval (§. 49 o. r.) Starešinstveni sklep nij nikakor zadeval mojih pregrajal, katere obstoje že nad 6 let, kakor tudi ne mnogo druzih nad 2 leti razdeljenih in prigrajenih, zato ne vem zakaj bi se imel skrivati, ko si nijsem bil nobene krivice v svesti, marveč sem le to zvršiti dal, kar mi je bilo postavno naročeno.

Kar se tiče občinskega računa za l. 1870, moram zavrniti g. obrekovalca, da ga je starešinstvo že lani pretresalo in da je tudi razkazane številke potrdilo, kar sem bil tudi že lani slav. deželnemu odboru z dotičnim sejinim zapisnikom dokazal.

Letos sem oni račun le v tem popravil, da sem ga sestavil po kopitu in pravilih, katera so dobila vsa županstva od deželnega odbora. V tej obliki sem predložil starešinstvu letos tudi račun za l. 1871 in ono je oba, ko sta bila poprej natančno pretresana po dveh izvedenih pregledovalcih, brez ugovora enoglasno potrdilo v seji 17. avgusta t. l. — Prilagam slav. uredništvu v dokaz dva dotična sejna zapisnika.

Kar sem navêdel, me bo menda zadostno opravičilo pri p. n. Sočinih čitateljih, kakor bo tudi jasno označilo opravljivega dopisuna, kateri naj pride sè svojim imenom na dan, ako more temu ugovarjati.

Če kupčujem s kravami, kupčujem pošteno, to ne škoduje časti, a koristi mošnji. G. nasprotnik bi bil pa bolji ža „mešetarja“ nego za kupca, ker zna tako zvijačno lagati.

V Avči 19. sept. 1872.

M. Bucik l. r.
župan.

IZ BUKOVICE 25. septembra. Oni dopisnik, ki popisuje v Vašem dragem listu „Soča“ „Slovenske županije na Goriškem“ me je v prilogi k št. 35 jako razžalil. On konča svoj popis o vertojbanski županiji tako le: „V Bukovici je K. k. Poštamt“ v županovi hiši.“ Ta dopisnik naj bi bil prišel popred pogledati k moji pošti in videl bi bil nad mojo uradnijo zapisano: „C. k. poštna uradnija“ a ne „K. k. Postamt“. Morda pa je hotel reči, da se tu uraduje v nemškem jeziku? Ako to misli se močno moti in kaže, da ne bere lista „Soče“, kar je jako žalostno. Svetujem, mu, naj si priskrbi številko 27. in bral bode tam črno na belem: V Bukovici v goriški okolici imamo od lanskega leta sem tudi vožnjo pošto, ki od nekaj časa sem izdaja same slovenske listnice, poštne nakaznice, prejemnice izročilnice in oddajnice itd. Da se nijsem od takrat izneveril, se lahko vsakdo prepriča. Moj trud in moje majhno delovanje na narodnem polju se s tem plačuje, da se mi zabavlja javno. Naj se le ošteje kakošenkrat kdor je vreden, toda lažij nij treba trobiti po časnikih, kajti one so uže mnogo škodovale slovenskemu narodu. Moj urad pa ostane kolikor mogoče slovenski, če tudi ga hoče dopisnik nemškega. Na zdar!*)

A. Perozzi,
c. k. poštni uradnik.

---

*) Obžalujemo, da nam ljudje, na katere bi se vendar smeli zanesti, včasih krivo poročajo; veseli pa nas, da se taki gospodje, o katerih je „Soča“ po nezgodi kaj krivega prinesla, sami oglasijo in reč popravijo. Namen „Soče“ je znan; iz hudobije se v našem listu noben ne ošteva, ampak le iz ljubezni do narodovega napredka. Z veseljem tedaj popravimo krivico g. Perozzi-ju storjeno, in želeli bi, da bi tako zamogli popraviti vse druge napade, kajti mi hočemo biti pravični na vsako stran. Našim prijateljem in dopisnikom pa priporočamo natančnost, da dobri reči ne škodujejo. URED.

CENE raznega bloga našem trgu se nijso spremenile od zadnjikrat. Mlin v Štračicah je podražil svoje moke za 20 soldov pri centu in znižal ceno strobov za 30 soldov pri centu.

Listnica uredništva.

G. dopisniku iz doljnega Krasa:
Če je res tako, kakor pišete, naznanite nam priče in pošljite nam prepis dopisa županiji, da bomo lehko tožili. Po listu pa prav neradi peremo umazano blago.

G. M. V. v R. Prihodnjič; pa vendar bi radi poprej z Vami govorili.

Dopisniku s Tominskega: Anonimnih dopisov ne priobčimo.

V PRODAJALNJCI

TEREZIJE GODINOVE

(poprej Pušič)

v gosposki ulici

bogata zaloga raznega blaga za moške obleke jesenske in zimske

po prav nizki ceni.

Gospodje, želeči poznati blago po uzorih (muštrah) naj se pismeno obrnejo do podpisane firme, katera jim rada pošlje uzore z dotičnim cenikom ter je tudi pripravljena izvesti vsako naročbo na podlagi uzorov v največe zadovoljstvo č. g. naročnikov in po taki ceni, kakor da bi bili kupili robo osebno v prodajalnici

Terezija Godina
(poprej Pušič)
v Gorici, gosposka ulica

Prva občna
zavarovalna banka

„SLOVENIJA“

v Ljubljani

z akcijskim kapitalom
2,000000 gold. a. v.

je ustanovila podružnico za Primorsko, Istro, Dalmacijo, Tirolsko in Vorarlbrško v Trstu (via nuova Nr. 25) in izročila nje vodstvo gospodu

ALOJZIJ-U BROD-U
iz Trsta.

„SLOVENIJA“ sprejema sledeča zavarovanja:
a) proti škodi po ognji, streli in razletu;
b) proti škodi na blagu, ki se prevaža po vodi in na kopnem;
c) proti škodi po toči na poljskih pridelkih;
d) proti škodi na zrcalnem steklu, ko bi se strlo;
e) na človeško življenje v vseh primerah.

Razpolagljivi fondi, se bodo tako-le nalagali:
1) s skontiranjem menjic;
2) s posojili na državne in obrtnijske papirje;
3) s posojili na posestva proti hipotekarnemu varstvu:
4) s posojili posestnikom na prihodnje pridelke, obrtnikom, skupščinam in občinam, če dadó dovolj poroštva in začasno zagotovilo.

Vsako leto se bode razdelilo 15% čistega dobička za občnokoristne namene.

Dotične pravila se pošiljajo brezplačno.

Potovalci z stalno plačo in provizijo ter okrajni zastopniki se takoj sprejmejo z dobrimi pogoji po omenjeni podružnici v Trstu.

Ljubljana 15. septembra 1872.

Leopold knez in starigraf Salm-Reifferscheid, predsednik. — **Dr. E. H. Costa**, podpredsednik.

Miroslav pl. Treuenstein, ravnatelj.

Prva občna zavarovalna banka

„SLOVENIJA“

V LJUBLJANI

začne svoje delovanje in sicer najpred **zavarovanje proti škodi po ognji, streli in in razletu (eksploziji) 20. septembra 1872** po vseh slovenskih pokrajinah. Po deželi se sprejemajo dotični oglasi pri nastavljenih **okrajnih zastopih, v Ljubljani pa v bankinih prostorih na glavnem trgu št. 10 v I. nadstropji.**

V kratkem se bode pričelo tudi zavarovanje:

a) proti škodi na blagu, ki se prevaža po vodi in na kopnem;
b) „ „ po toči na poljskih pridelkih;
c) „ „ na zrcalnem steklu, ko bi se strlo;
d) na **človeško življenje** v vseh primerah tega zavarovalnega oddelka, zavarovanje **dohodkov** in ustanovitev **podedovalnih društev.**

Glavnica banke „Slovenije“ bode iznašala **2,000000 gold. a. v.** kojimi novci se bode naslednje razpolagalo:

a) skontiranjem mestnih in domicilnih menjic;
b) posojili na državne in obrtnijske papirje;
c) „ „ **posestva;**
d) „ „ **pridelke, posojili obrtnikom, skupščinam in občinam** proti dovoljnemu poroštvu.

Vsako leto se razdeli 15% čistega dobička za dobrodelne namene.

Dotična pravila se dobivajo po zahtevanji brezplačno.

V Ljubljani, dné 15. septembra 1872.

Leopold knez in star grof SALM-REIFFERSCHEID, predsednik. — **dr. Etbin Henrik Costa**, podpredsednik.

Miroslav pl. Treuenstein, vodilni ravnatelj.

Izdavatelj in odgovorni urednik: VIKTOR DOLENEC. — Tiskar: C. PATERNOLLI v Gorici.